

Nr 44.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.; given Stockholms slott den 7 februari 1924.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

K. J. Beskow.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 7 februari 1924.

Närvarande:

Statsministern TRYGGER, ministern för utrikes ärendena friherre MARKS VON WÜRTEMBERG, statsråden MALM, EKEBERG, BESKOW, MALMROTH, HASSELROT, LÜBECK, CLASON, WOHLIN, PETERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Beskow, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter följande:

Förut denna dag har jag för Kungl. Maj:t anmält frågan om fortsatta dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer. Nära förknippat med denna fråga är spörsmålet om dyrtidstillägg jämväl åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst och med dem jämställda pensionärer; och anhåller jag nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning frågan härom.

Beträffande de åtgärder, som i förevarande avseende tidigare vidtagits, torde jag till en början få erinra, hurusom jämväl dyrtidstilläggen till nu ifrågasvarande pensionärer år 1919 omlades till systemet med glidande skala.

Historik.

Vad angår behandlingen vid 1920 års riksdag av frågan om dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst och vissa med dem jämställda pensionärer vill jag erinra, att de vid nämnda riksdag beslutade höjningar av dyrtidstilläggen åt befattningshavare i statens tjänst kommo även ifrågavarande pensionärer till del.

Jämväl beträffande de grupper av pensionärer, varom nu är fråga, såg man sig år 1921 nödsakad att behålla dittills gällande grunder för dyrtidstilläggen, ehuru man för statstjänstemännen genomförde beskringar i åtskilliga avseenden. Denna anordning var emellertid ett provisorium, avsett att gälla endast intill dess en utredning angående förbättring av änkepensionerna hunnit verkställas.

Genom beslut vid 1922 års riksdag infördes s. k. pensionstillägg i syfte att något förbättra lägre pensioner. I samband härmed kunde grunderna för dyrtidstillägg åt änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst samt med dem jämställda pensionärer anpassas i huvudsak efter de för befattningshavarna gällande grunder. Därjämte genomfördes — likaledes i anslutning till de för statens befattningshavare gällande dyrtidstilläggsbestämmelserna — en reduktion av dyrtidstilläggen för reglerade pensioner.

Vid 1923 års riksdag fastställdes — i samband med den vid samma riksdag beslutade omläggningen av reglerna för dyrtidstilläggen åt statens i tjänst varande befattningshavare samt f. d. befattningshavare m. fl. — nya grunder jämväl för dyrtidstilläggen åt änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst samt med dem jämställda pensionärer. Liksom beträffande f. d. befattningshavare anpassades dyrtidstilläggsbestämmelserna för här ifrågavarande pensionärer efter grunderna för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, d. v. s. i riktning mot proportionella dyrtidstillägg. Av enahanda skäl som beträffande f. d. befattningshavare utformades emellertid bestämmelserna för änkor och barn m. fl. på sådant sätt, att högre kompensation för dyrtiden bereddes innehavare av lägre pensioner. Till grund för dyrtidstilläggens beräkning lägges ett för månad beräknat s. k. tilläggsunderlag. För pensioner å lägst 125 kronor i månaden utgöres tilläggsunderlaget av pensionens belopp. Understiger pensionen 125 kronor i månaden, motsvarar tilläggsunderlaget summan av pensionen och ett belopp av 30 kronor, dock att underlaget ej må överstiga 125 kronor och ej heller 160 procent av pensionsförmånen. Beträffande innehavare av oreglerad pension beräknas dyrtidstillägget efter ett procenttal, motsvarande hälften av talet för levnadskostnadsökningen. Vid en indexställning av 175 är alltså, med iakttagande av föreskriven avrundning, procenttalet 37. För innehavare av nyreglerad pension utgår dyrtidstillägget efter ett med 13 enheter minskat procenttal. Vid en indexställning av 175 är alltså procenttalet 24. För änka med ett eller flera barn ökas dyrtidstillägget med en tiondel för varje barn. Ett eller två syskon utan pensionsberättigad moder likställas med änka utan barn. För tre eller flera minderåriga syskon utan pensionsberättigad moder ökas dyrtidstillägget med en tiondel för varje syskon utöver två.

Gällande kungörelse med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. är utfärdad den 15 juni 1923 (nr 267).

Enligt det förslag i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, som av Kungl. Maj:t i proposition den 2 januari 1924, nr 5, framlagts för riksdagen skola dyrtidstilläggen från och med den 1 juli 1924 utgå efter fasta, för hela budgetåret gällande procenttal. Dessa procenttal hava av Kungl. Maj:t föreslagits till 33 för befattningshavare vid oreglerade verk och till 16 för befattningshavare vid reglerade verk. På mitt förslag har vidare Kungl. Maj:t förut i dag beslutat avlåta proposition till riksdagen med förslag, avseende ändrade grunder för dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst och med dem jämställda pensionärer. Enligt detta förslag skulle dyrtidstillägg åt omförmälda pensionärer utgå efter fasta procenttal, nämligen respektive 33 och 18 procent. Då enligt nu gällande grunder för dyrtidstilläggen vid en antagen indexställning av 175 dyrtidstilläggen åt i tjänst varande befattningshavare skulle utgå efter respektive 37 och 19 procent och åt f. d. befattningshavare efter respektive 37 och 21 procent, innebära Kungl. Maj:ts förslag en nedsättning av procenttalen med 4 enheter för innehavare av oreglerad avlöning eller pension samt 3 enheter för innehavare av reglerad avlöning eller pension.

Nya grunder
för dyrtids-
tilläggen.

Liksom nu böra givetvis grunderna för dyrtidstillägg åt änkor och barn m. fl. pensionärer så nära som möjligt ansluta sig till motsvarande grunder för i tjänst varande befattningshavare och f. d. befattningshavare. Sålunda torde jämväl för här ifrågavarande pensionärer den anordningen böra införas, att dyrtidstilläggen bindas vid fasta, för hela budgetåret gällande procenttal.

För att ernå den begränsning av kostnaderna för dyrtidstilläggen, som vid uppgörandet av statsregleringsförslaget för nästkommande budgetår befunnits påkallad, bör nedsättning av dyrtidstilläggen genomföras jämväl för här ifrågavarande pensionärer, och torde nedsättningens storlek ställas i relation till den nedsättning, som föreslagits för befattningshavare och f. d. befattningshavare. Med iakttagande härav böra de fasta procenttalen för dyrtidstilläggen bestämmas till 33 för innehavare av oreglerad pension och till 21 för innehavare av reglerad pension.

I jämförelse med de procenttal, som vid levnadskostnadsindex 175 skulle erhållas enligt gällande grunder, nämligen 37 för innehavare av oreglerade pensioner och 24 för övriga pensionärer, innebära de föreslagna fasta procenttalen för dyrtidstilläggen en nedsättning med 4 respektive 3 enheter, vilken nedsättning sålunda till storleken sammanfaller med den för befattningshavare och f. d. befattningshavare föreslagna. Härigenom minskas dyrtidstilläggen för innehavare av oreglerade pensioner med omkring 11 procent och för innehavare av reglerade pensioner med omkring 12.5 procent.

Såsom exempel på hur det nu förordade förslaget verkar vid olika pensionslägen må återgivas följande inom finansdepartementet upprättade tabell.

Dyrtdistillägg för år åt pensionsberättigade änkor efter befattningshavare i statens tjänst.¹

Levnadskostnadsindex 175.

	Pensionsbelopp kr.	Dyrtdistillägg å oreglerade pensioner					Dyrtdistillägg å reglerade pensioner				
		enligt nuvarande grunder		enligt föreslagna grunder		Nedsättning	enligt nuvarande grunder		enligt föreslagna grunder		Nedsättning
		kr.	%	kr.	%		kr.	%	kr.	%	
Änka utan barn...	100	59	59	53	53	6	38	38	34	34	4
	300	178	59	158	53	20	115	38	101	34	14
	500	296	59	264	53	32	192	38	168	34	24
	1,000	503	50	449	45	54	326	33	286	29	40
	1,500	555	37	495	33	60	360	24	315	21	45
	2,000	740	37	660	33	80	480	24	420	21	60
	2,500	925	37	825	33	100	600	24	525	21	75
Änka med ett barn	100	65	65	58	58	7	42	42	37	37	5
	300	196	65	174	58	22	127	42	111	37	16
	500	326	65	290	58	36	211	42	185	37	26
	1,000	553	55	494	49	59	359	36	314	31	45
	1,500	611	41	544	36	67	396	26	346	23	50
	2,000	814	41	726	36	88	528	26	462	23	66
	2,500	1,018	41	907	36	111	660	26	577	23	83
Änka med tre barn	100	77	77	69	69	8	50	50	44	44	6
	300	231	77	206	69	25	150	50	131	44	19
	500	385	77	343	69	42	250	50	218	44	32
	1,000	654	65	583	58	71	424	42	371	37	53
	1,500	722	48	643	43	79	468	31	409	27	59
	2,000	962	48	858	43	104	624	31	546	27	78
	2,500	1,203	48	1,072	43	131	780	31	682	27	98

Av mitt förslag om ändrade grunder för dyrtdistillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. föränledas vissa ändringar i gällande kungörelse i ämnet. Sålunda torde § 2 böra helt utgå samt i §§ 4 och 5 de fasta procentalen för dyrtdistilläggen direkt ut sättas.

Kostnadsfrågan.

I fråga om kostnaderna för genomförande av mitt förslag om dyrtdistillägg åt änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl., tillåter jag mig åberopa vad jag tidigare i dag vid behandlingen av frågan om dyrtdistillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer i sådant avseende anfört. Förstnämnda kostnader, med undantag för pensionärer efter befattningshavare vid affärsverken, skulle enligt finansdepartementets beräk-

¹ Dyrtdistilläggen äro beräknade utan hänsyn till i § 4 sista stycket av gällande kungörelse i ämnet föreskrivna avrundningar.

ningar komma att uppgå till 2,300,000 kronor. I budgetförslaget beräknades under elfte huvudtiteln dels för änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. ett belopp av 1,800,000 kronor, dels för änkor och barn efter militära befattningshavare ett belopp av 500,000 kronor. Någon ändring av angivna anslagsbelopp har ej visat sig påkallad.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. (Bilaga A) samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) godkänna sagda förslag till kungörelse;

2) besluta, att kostnaderna för dyrtidstillägg åt änkor och barn samt övriga anhöriga efter befattningshavare i statens tjänst, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt bestridas;

3) för budgetåret 1924—1925 under elfte huvudtiteln såsom *extra* förslagsanslag anvisa

dels till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. ett belopp av 1,800,000 kronor;

dels ock till dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare ett belopp av 500,000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Regnér.

Bilaga A.

Förslag

till

kungörelse angående vissa ändringar i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 267) med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Härigenom förordnas, att § 2 i kungörelsen den 15 juni 1923 med allmänna grunder för dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. skall upphöra att gälla samt att §§ 4 och 5 i samma kungörelse skola i nedan intagna delar hava följande ändrade lydelse:

§ 4.

Där annorlunda — — — nämligen:

- 1) till änka — — — efter ett procenttal av 33;
  - 2) till änka — — — sådant barn;
  - 3) till tre — — — stadgat o. s. v.;
  - 4) till annan — — — är stadgat.
- Dyrtidstillägg utgår — — — krontal bortfaller.

§ 5.

Till änkor — — — dock med iakttagande att det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget skall utgå, utgör 21.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1924.